

Test štátnej pomoci

JUDr. Ivana Šivecová
Protimonopolný úrad SR
10.08.2017

☐ Pojem štátna pomoc

☐ Kritériá štátnej pomoci – test štátnej pomoci

- prevod štátnych zdrojov (tiež označované ako verejné zdroje) a pripísateľnosť opatrenia pomoci štátu
- ekonomické zvýhodnenie príjemcu pomoci (hospodárska výhoda),
- selektívnosť opatrenia pomoci
- narušenie (stačí aj potenciálne) hospodárskej súťaže a
- vplyv (stačí aj potenciálny) na obchod medzi členskými štátmi Európskej únie

☐ Lokálny charakter opatrenia

- Rozhodnutie EK č. SA.42219 – Nemecko – Renovácia móla v prístave Maasholm
- Rozhodnutie EK č. SA.46817 – Slovenská republika – Predaj budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke

Čo je to štátna pomoc?

Článok 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ (ďalej len „ZFEÚ“) definuje štátnu pomoc:

- ako pomoc poskytovanú v **akejkoľvek forme členským štátom** alebo **zo štátnych prostriedkov**, ktorá **narúša hospodársku súťaž** alebo **hrozí narušením hospodárskej súťaže** tým, že **zvýhodňuje určitých podnikateľov** alebo **výrobu určitých druhov tovaru**, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ **ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi**.

Pravidlá štátnej pomoci sa vo všeobecnosti **uplatňujú len vtedy, ak je príjemcom pomoci podnik.**

- Podnik:** každý subjekt **vykonávajúci hospodársku činnosť** bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania.
- Označenie konkrétneho subjektu za podnik **závisí od povahy jeho činnosti.**

Táto všeobecná zásada má **tri podstatné dôsledky:**

1. Status subjektu podľa vnútroštátneho práva nerozhoduje
2. Nie je podstatné, či bol subjekt založený s cieľom dosahovať zisk
3. Klasifikácia subjektu sa vždy týka konkrétnej činnosti

- Hospodárska činnosť:** akákoľvek činnosť pozostávajúca z ponuky tovarov a/alebo služieb na danom trhu. Hospodárska povaha činnosti ako takej nezávisí od toho, či táto činnosť tvorí zisk.
- Činnosti nehospodárskeho charakteru:** výkon verejných právomocí, sociálne zabezpečenie, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie a výskumná činnosť.
- Otázka existencie trhu môže závisieť aj od spôsobu organizácie týchto služieb v konkrétnom členskom štáte (zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie a pod.)
- Na objasnenie rozdielu medzi hospodárskymi a nehospodárskymi činnosťami Súdny dvor Európskej únie opakovane rozhodol, že každá činnosť, spočívajúca v ponuke tovaru a služieb na trhu je hospodárskou činnosťou.

Štátnou pomocou sú také opatrenia v prospech podnikov, ktoré **spĺňajú všetky kritériá** uvedené v článku 107 ods. 1 ZFEÚ, t. j.:

- prevod štátnych zdrojov (tiež označované ako verejné zdroje) a pripísateľnosť opatrenia pomoci štátu,
- ekonomické zvýhodnenie príjemcu pomoci (hospodárska výhoda),
- selektívnosť opatrenia pomoci,
- narušenie (stačí aj potenciálne) hospodárskej súťaže a
- vplyv (stačí aj potenciálny) na obchod medzi členskými štátmi Európskej únie.

Verejné zdroje a pripísateľnosť štátu

- Za štátnu pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa pokladajú len **výhody poskytnuté priamo alebo nepriamo zo štátnych prostriedkov**.
- Za štátne zdroje možno považovať **všetky zdroje verejného sektora** vrátane zdrojov vnútroštátnych (regionálnych alebo iných) a za istých okolností aj zdroje súkromných subjektov.
- Prostriedky verejných podnikov tiež predstavujú verejné zdroje pretože štát môže usmerňovať ich použitie.
- Prevod zdrojov nie je dôležitý, pokiaľ pred ich priamym alebo nepriamym presunom príjmom boli pod verejnou kontrolou.
- V prípadoch, keď orgán verejnej moci poskytne pomoc príjemcovi, toto opatrenie je vo svojej podstate pripísateľné štátu, aj keď je predmetný orgán po právnej stránke autonómny od iných orgánov verejnej moci. To isté platí aj v prípade, ak orgán verejnej moci poverí súkromný alebo verejný subjekt spravovaním opatrenia poskytujúceho výhodu.

Verejné zdroje nepredstavujú:

- Zdroje pochádzajúce od Európskej únie alebo od medzinárodných finančných inštitúcií, ak vnútroštátne orgány nemajú možnosť rozhodovať o ich použití na základe vlastného uváženia.
- Súkromné zdroje, ktoré sa prerozdeľujú bez akéhokoľvek zapojenia štátu.
- Finančné prostriedky tretích krajín.

Ekonomické zvýhodnenie príjemcu pomoci

- Každá hospodárska výhoda, **ktorú by podnik nemohol získať za bežných trhových podmienok**, teda bez zásahu štátu.
- Relevantný je len vplyv opatrenia na podnik, a nie príčina ani cieľ zásahu štátu.
- Výhoda je prítomná vždy, keď sa **v dôsledku zásahu štátu zlepší finančná situácia podniku** za podmienok, ktoré sú odlišné od bežných trhových podmienok.
- Keďže podstatný je len vplyv opatrenia na podnik, nie je dôležité, či je výhoda pre podnik povinná v tom zmysle, že sa jej nemohol vyhnúť alebo ju odmietnuť.

Selektívnosť opatrenia pomoci

- Za selektívne opatrenia je možné považovať opatrenia, ktoré **selektívnym spôsobom zvyhodňujú niektoré podniky** alebo kategórie podnikov, alebo niektoré odvetvia hospodárstva.
- Všeobecné opatrenia, ktoré sú reálne otvorené pre všetky podniky pôsobiace v štáte na rovnocennom základe nie sú selektívne. Rozsah ich pôsobnosti však nesmie byť de facto ohraničený faktormi, ktoré obmedzujú ich praktický účinok.

Narušenie hospodárskej súťaže

- Opatrenie poskytnuté štátom sa pokladá za opatrenie narúšajúce hospodársku súťaž alebo hroziace narušením hospodárskej súťaže, ak sa ním môže **zlepšiť konkurenčné postavenie príjemcu** v porovnaní s inými podnikmi, s ktorými súťaží.
- Z hľadiska vymedzenia pojmu štátna pomoc sa nevyžaduje, aby narušenie hospodárskej súťaže bolo významné alebo značné.
- Samotná skutočnosť, že výška pomoci je nízka alebo že podnik, ktorý je jej príjemcom, je malý, nevylučuje narušenie hospodárskej súťaže alebo hrozbu narušenia hospodárskej súťaže, pokiaľ však pravdepodobnosť tohto narušenia nie je len hypotetická.
- Výnimka: pomoc de minimis

Vplyv na obchod medzi členskými štátmi

- Súdny Európskej únie rozhodli, že „*ak finančná pomoc priznaná štátom posilňuje postavenie podniku v porovnaní s inými podnikmi, ktoré si konkurujú v obchode v rámci Európskej únie, tento obchod sa musí považovať za ovplyvnený pomocou*“.
- V tejto súvislosti nie je potrebné určiť, že pomoc má skutočný vplyv na obchod medzi členskými štátmi, ale len to, či môže mať vplyv na tento obchod.
- Vplyv na obchod však **nemôže byť len čisto hypotetický alebo predpokladaný.**

Vplyv na obchod medzi členskými štátmi - Lokálny charakter opatrenia

- ❑ Európska komisia vo viacerých rozhodnutiach dospela k záveru, že **vzhľadom na osobité okolnosti prípadov malo opatrenie iba miestny vplyv**, takže neovplyvnilo obchod medzi členskými štátmi.
- ❑ Európska komisia také opatrenie posudzovala predovšetkým na základe podkladov, ktoré pozostávali napr. zo skutočností:
  - či príjemca **dodával tovar alebo služby v obmedzenej oblasti** v rámci členského štátu a neexistovala možnosť, že by prilákal zákazníkov z iných členských štátov,
  - či opatrenie malo **len okrajový vplyv na podmienky cezhraničných investícií alebo usadenie sa**,
  - blízkosť štátnej hranice,
  - či by o dané opatrenie nemal **záujem aj zahraničný subjekt** a pod.*

*pozn.: Oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

- ❑ Definitívne rozhodnúť, či by v danom prípade išlo o poskytnutie štátnej pomoci, však môže len Európska komisia v zmysle čl. 108 ZFEÚ, resp. Súdny dvor Európskej únie.

Vplyv na obchod medzi členskými štátmi - Lokálny charakter opatrenia

- ❑ Na základe rozhodovacej praxe EK pomoc, pri ktorej nemusí dochádzať k ovplyvneniu obchodu medzi členskými štátmi, je napr. pomoc poskytnutá na:
  - malé lokálne múzeá
  - plavecký bazén užívaný miestnymi obyvateľmi
  - malé prístavy s malým počtom cudzincov

Malé lokálne múzeá

- EK vo viacerých svojich rozhodnutiach týkajúcich sa múzeí konštatovala, že vo všeobecnosti, pomoc poskytnutá malým miestnym múzeám sa nepovažuje za štátnu pomoc, s výnimkou významných a medzinárodných múzeí.
- *Rozhodnutie EK NN136a/2002 "Ecomusée d'Alsace" a Rozhodnutie EK N 630/2003 "Local Museums Sardinia"* EK uviedla napr., že:
  - múzejná činnosť **nie je vo všeobecnosti predmetom obchodu medzi členskými štátmi**, s výnimkou významných a medzinárodných múzeí,
  - obyvatelia členských štátov **nenavštevujú zahraničie s hlavným cieľom návštevy takéhoto múzea**.

Plavecký bazén

Rozhodnutie EK SG(2001) D/ 285046 Štátna pomoc N 258/00 – Nemecké kúpalisko Dorsten

- EK sa zamerala na posúdenie kritéria **vplyvu na obchod medzi členskými štátmi**,
- mesto Dorsten prevádzkuje niekoľko verejných bazénov so stratou. Vzhľadom na značné náklady spojené s renováciou a vybudovaním nového bazéna sa mesto rozhodlo nájsť súkromného investora, ktorý udrží tieto služby otvorené pre miestne obyvateľstvo,
- v rámci bazéna je len nutné zariadenie ako sú šatne a sprchy, prípadne jednoduché doplnkové atrakcie ako napr. sauna, tobogan,
- bazén je využívaný predovšetkým obyvateľmi mesta a jeho okolia,
- bazén môžu bez poplatku užívať školy a plavecké kluby.

EK vo svojom rozhodnutí uviedla, že v zhlľadom na informácie predložené Nemeckom prakticky neexistuje žiadna pravdepodobnosť ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi EÚ.

- EK tiež uviedla, že je potrebné rozlišovať jasný rozdiel medzi takouto pomocou a pomocou napr. na podporu veľkých tematických aquaparkov zameraných na vnútroštátny alebo dokonca medzinárodný trh, ktoré slúžia ako prostriedok pre rozvoj cestovného ruchu a turistiky, ktoré by prilákali medzinárodných návštevníkov a mohli by svojou povahou ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi.

Rozhodnutie EK č. SA.42219 – Nemecko – Renovácia móla v prístave Maasholm

- 09.10.2015 notifikovalo Nemecko z dôvodu právnej istoty **projekt renovácie móla** v prístave Maasholm.
- Finálne rozhodnutie bolo prijaté 24.11.2015.
- Predmetný investičný projekt mal byť realizovaný v prístave Maasholm. Ide o malú obec v spolkovej krajine Šlezvicko-Holštajnsko.
- Renovované mólo bolo postavené v 60-tych rokoch. Prístup k nemu je možný len prostredníctvom malých rámp, čo nevyhovuje súčasným bezpečnostným požiadavkám a limituje prístup osôb so zníženou mobilitou. **Cieľom projektu je tak renovácia móla za účelom zaistenia bezpečnosti osôb a zlepšenia jeho prístupu osobám so zdravotným postihnutím.**
- Celkové náklady predstavujú sumu 738 610 Eur. 60% má byť poskytnutých z rozpočtu kraja a 40% z rozpočtu obce.

Rozhodnutie EK č. SA.42219 – Nemecko – Renovácia móla v prístave Maasholm

Argumenty Nemecka:

- **Verejné financovanie neovplyvní obchod** medzi členskými štátmi EÚ.
- Prístav bude dominantne využívaný políciou, záchranármi, colníkmi, pričom v týchto prípadoch **nebudú účtované žiadne poplatky**.
- Len v obmedzenom rozsahu (20% z celkovej kapacity), sezónne bude mólo využívané (za poplatok) malou rybárskou loďou, jednou výletnou loďou a dvoma loďami k preprave do Schlei. Ponuka služieb zo strany iných prepravných spoločností ako lokalizovaných v Schlei je ekonomicky nerentabilná z dôvodu dlhých vzdialeností a nedostatočnej hĺbky vody pre veľké lode.
- Nemecko potvrdilo, že z daného prístavu nebudú ponúkané žiadne výlety alebo prepravné služby mimo Schlei.
- Pokiaľ ide o rybársku loď, tá ponúka rybárske výlety miestnym turistom. Ide o jediný subjekt, ktorý ponúka takéto služby.

Rozhodnutie EK č. SA.42219 – Nemecko – Renovácia hrádze v prístave Maasholm

Argumenty EK:

- EK sa zamerala na naplnenie znaku vplyvu na obchod medzi členskými štátmi EÚ.
- Predmetné mólo bude dominantne využívané verejnými inštitúciami bezplatne (polícia, colníci atď.). Ide o činnosti spadajúce pod výkon verejnej moci (nejde o hospodársku činnosť).
- Ostatné činnosti naplňajúce znaky hospodárskej činnosti sú **vykonávané na malom území Nemecka**.
- Nemecké orgány potvrdili, že mólo bude využívané 1 malou rybárskou loďou pre výletné plavby a 2 loďami pre prepravu cestujúcich.
- Informácie potvrdzujú, že výlety a preprava cestujúcich **sú obmedzené iba na oblasť Schlei a nie sú ekonomicky životaschopné pre podniky z iných oblastí**.
- Aj napriek tomu, že rybárska loď ponúka rybárske výlety na Baltské more, poskytnuté informácie dokazujú, že nedochádza k súťaži s inými podnikmi poskytujúcimi podobné služby, ale oslovujú len miestnych turistov z Maasholmu a blízkeho okolia. Navyše, sú tieto služby veľmi limitované (ročný obrat pod 150 000 Eur).

Rozhodnutie EK č. SA.42219 – Nemecko – Renovácia móla v prístave Maasholm

- S ohľadom na podmienky cezhraničných investícií EK uviedla, že renovované mólo má iba „**lokálny dopad**“, pretože sa nejedná o vybudovanie nových kapacít, ktoré by prilákali lodné spoločnosti iných členských štátov za účelom využitia služieb prístavu Maasholm, namiesto služieb ostatných prístavov v rámci EÚ.
- Na záver EK uviedla, že **relatívne malý objem verejných prostriedkov dokazuje, že vplyv verejného financovania na cezhraničný obchod bude najviac okrajový.**

Záver EK:

- Opatrenie **nepredstavuje štátnu pomoc** v zmysle čl. 107 ods. 1 ZFEÚ.

Rozhodnutie EK č. SA.46817 – Slovenská republika – Predaj budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke

- 15.11.2016 Slovenská republika notifikovala z dôvodu právnej istoty EK **opatrenie vo veci predaja budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke** (ďalej len „poliklinika“) domnievajúc sa, že príslušné **opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc**.
- Finálne rozhodnutie bolo prijaté 24.05.2017
- **Poliklinika v Turzovke je majetkom Žilinského samosprávneho kraja**. Nachádza sa v severozápadnej časti Žilinského kraja v okrese Čadca, pričom spádová oblasť predstavuje približne 260 km² s 23 140 obyvateľmi. Oblasť hraničí na severozápade s Českou republikou.
- Poliklinika zahŕňa budovy s celkovou plochou 2 489,85 m², pričom 62,66% celkovej plochy bolo **prenajatej poskytovateľom zdravotnej starostlivosti**, 28,54% zostáva neobsadenej a 4,19% využíva Žilinský kraj ako majiteľ na správu zariadenia. Budovy sú približne 30 rokov staré.
- V súlade so zásadami hospodárenia s majetkom Žilinského kraja sa rozhodlo, že keďže polikliniku v Turzovke **by bolo neustále nutné finančne dotovať, klasifikovala sa ako určená na predaj z dôvodu potreby významných investícií v záujme jej obnovenia**.

Rozhodnutie EK č. SA.46817 – Slovenská republika – Predaj budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke

- Znaleckým ohodnotením bola stanovená hodnota polikliniky vo výške 904 000 eur, pričom Žilinský samosprávny kraj zvolil pri predaji majetku postup v zmysle § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 446/2001 o majetku vyšších územných celkov v platnom znení – **prevod majetku z dôvodu hodného osobitného zreteľa**, za cenu 307 902 Eur **pod podmienkou vykonania ďalších investícií v priebehu najbližších 10 rokov** vo výške 505 698 Eur.
- Predaj polikliniky v Turzovke je podmienený tým, že **rozsah zdravotnej starostlivosti v súčasnosti poskytovanej v predmetnej poliklinike sa zachová počas obdobia najbližších 10 rokov.**

Argumenty Slovenskej republiky:

- Opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle čl. 107 ods. 1 ZFEÚ, **pretože neovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi EÚ.**
- Cieľom opatrenia je:
  - **zachovanie poskytovania všeobecnej a špeciálnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti** v rámci jedného zariadenia,

Rozhodnutie EK č. SA.46817 – Slovenská republika – Predaj budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke

- zachovanie rozsahu poskytovanej zdravotnej starostlivosti v oblasti v súlade so záujmami obyvateľov, pre ktorých bude slúžiť nehnuteľnosť ako poliklinika,
  - riešenie problémov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v oblasti s nevyhovujúcou vekovou štruktúrou poskytovateľov a ťažkosťami so získaním nových lekárov.
- **Potreba štátnej intervencie vzhľadom na:**
- osobitné podmienky a potreby územia, ako napr. **nepriaznivý demografický vývoj**,
  - **vysoký priemerný vek poskytovateľov** zdravotnej starostlivosti,
  - **malá atraktivita územia a nezáujem nových poskytovateľov zdravotnej starostlivosti** o obsadenie zdravotných obvodov,
  - pretrvávajúci trend **odchodu slovenských lekárov do zahraničia** a potreba zachovania rozsahu poskytovanej zdravotnej starostlivosti v oblasti.

Rozhodnutie EK č. SA.46817 – Slovenská republika – Predaj budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke

Argumenty EK:

- EK sa zamerala na naplnenie znaku **vplyvu na obchod medzi členskými štátmi EÚ**.
- Príjemcom pomoci je v tomto prípade **spoločnosť, ktorú založili štyria poskytovatelia zdravotnej starostlivosti v súčasnosti pôsobiaci v budove polikliniky v Turzovke**, ktorí poskytujú služby výlučne v Turzovke.
- V súčasnosti je v ambulantnom zariadení v Turzovke **vyšetrených/ošetrovaných približne 94 000 pacientov**, pričom približne **len 16 z nich predstavujú cudzí štátni príslušníci (0,017%)**. Vzhľadom na prognózy demografického vývoja sa v oblasti nepočíta s nijakým zvýšením tohto počtu v budúcnosti.
- Služby poskytované v poliklinike **sú štandardné lekárske služby zamerané na miestne obyvateľstvo**.
- Výber poskytovateľa zdravotnej starostlivosti je do veľkej miery **ovplyvnení materinským jazykom a črtami vnútroštátneho systému zdravotníctva** a úhrad za zdravotnú starostlivosť.
- EK dospela k záveru, že **štandardné služby zdravotnej starostlivosti a lekárskej starostlivosti za bežných okolností poskytované v rámci relatívne malého geografického územia by nemali byť považované za ovplyvňujúce obchod medzi členskými štátmi EU** keďže hospodárska súťaž sa vyskytuje len na miestnej úrovni.

Rozhodnutie EK č. SA.46817 – Slovenská republika – Predaj budovy bývalého centra zdravotnej starostlivosti v Turzovke

- Z dostupných informácií vyplýva, že **cezhraničné ošetrenia majú len marginálny význam** (len 16 z 94 000 pacientov), čo podporuje záver o **neexistencii cezhraničnej hospodárskej súťaže**.
- Žiaden zo štyroch príjemcov **nepôsobí a nemá v úmysle pôsobiť na trhoch iných ako na miestnom všeobecnom trhu** so službami zdravotnej starostlivosti.
- S ohľadom na dodatočné záväzky spojené s predajom, je **konečná výhoda pre príjemcu dost obmedzená**.
- V spádovej oblasti je vo všeobecnosti len **veľmi malý podiel podnikov so zahraničnou účasťou**, pričom **žiadny z nich nie je poskytovateľom služieb zdravotnej starostlivosti**.
- S ohľadom na uvedené EK pripúšťa, že **v spádovej oblasti nie je žiaden dopyt po podobnom majetku**. Spádová oblasť je **odľahlá, s nepriaznivou demografickou prognózou a charakteristická nízkou atraktivitou pre investorov**.
- S ohľadom na záväzky spojené s predajom polikliniky sa **nejaví ako pravdepodobné, že by o ňu mohli mať záujem investori z iných členských štátov**.
- EK zastáva názor, že **opatrenie nemá potenciál ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi**.

Záver EK:

- Opatrenie **nepredstavuje štátnu pomoc** v zmysle čl. 107 ods. 1 ZFEÚ.

Ďakujem za pozornosť

www.antimon.gov.sk

Twitter: @PMUSR_tweetuje

ivana.sivecova@antimon.gov.sk